

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral.-2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N.º Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

Sobre lo de sa Cripta

Com saben els nostros lectors, D. Miquel Ferrà a *La Almudaina* i D. Juan Rotger an el *Correo de Mallorca* escriuen articles sobre s'assunto de la cripta del Beat Ramón Lull. D. Miquel Ferrà no està per sa cripta i D. Juan Rotger la defensa amb tota l'ànima. Mirau-ho.

Parla D. Miquel Ferrà *

La complejidad del caso que nos ocupa deriva por una parte de la complejidad del personaje, (el cual es algo más, y, en cierto sentido, algo menos que un santo martir); y, por otra, de un hecho bien simple: el hecho de tener ya sepultura, y digna sepultura, nuestro Ramón Lull.

Si no la tuviera, yo sería aún partidario de una solución que se aviniera más con su particular carácter que esa de la cripta; pero fuera mucho menor mi repugnancia a aceptarla. Porque a lo que la siento invencible es a ver removidas sus cenizas del sitio donde tan bien se hallan.

Hay en nosotros un instinto que nos dice que la forma suprema del respeto a los muertos es respetarlos en su descanso. Y ese instinto, doblemente sagrado tratándose de cuerpos venerables, es tan hondo y tan antiguo, que en los primitivos tiempos de la Iglesia, cuando ésta, recién conquistada la libertad alzaba sus primeros templos sobre la sepultura de sus mártires, se miraba antes que todo a no tocar sus restos para nada. Y cuando, más adelante, el deseo de honrarles más espléndidamente lleva a los fieles a dedicarles basílicas suntuosas, se construyen éstas en comunicacación con el templo primitivo, evitando siempre el tocar la tumba de su sitio.

En la antigüedad, sobre todo en Occidente,—dice el P. Delehaye (**)—se procuraba en primer lugar que la tumba fuese resp-tada; y su emplazamiento regulaba toda la disposición, y a veces hasta el nivel del edificio; (ejemplos, las basílicas de San Pedro, San Pablo, San Lorenzo, Santa Inés, San Alejandro...) Antes que poner una mano sacrílega,—prosigue el autor citado, en las reliquias del santo, según las ideas primitivas, sacrificábase la regularidad del edificio. En San Pancracio (junto a la vía Aureliana) el cuerpo del mártir descansaba oblicuamente con relación al eje de la iglesia, no habiendo sido esta disposición modificada hasta el pontificado de Honorio Y San Apolinario *in Classe*, lo concibió el arquitecto primitivo de modo que el sarcófago del santo se hallaba no delante del ábside, sino en una de las naves laterales.

Aunque se invoque contra eso el ejemplo de otros siglos, preocupacion tan arraigada, precisamente en aquellos en que se elaboran los áureos anillos de una excelsa litúrgica, parece que tiene que responder a algo más

(*) A los lectores que acaso vean mi nombre arrastrado por ciertas hojas, y haciendo *pandant* con otros que desconozco, debo advertir que, ni con mi firma ni bajo ningún pseudónimo, he publicado yo hasta el presente sobre el sepulcro de Ramón Lull otras palabras que las de mi donferencia y las que han podido leer en estas columnas.

(**) (*Les Origines du culte des Martyrs.*)

profundo que un vago sentimentalismo literario.

Si son esos u otros atavismos los que me dominan,—y nada he de hacer por libertarme de ellos,—yo no sabría decirlo. Lo que puedo decir es el sobresalto, seguido de amarga pena, con que leí un día, en lengua romance y segunda página de los periódicos, el acta levantada ante la tumba abierta de Ramón Lull, con el inventario de sus huesos. Me produjo el efecto de verlos esparcidos.

Y no es que yo crea en sí mismas dignas de censura esas comprobaciones; como tampoco entiendo que en ningún caso ni por nada se puedan trasladar unos restos venerables. Pero sí entiendo que no tiene derecho cada generación a mejorarlos de sitio, como no sea indigno aquél en que descansan.

Parla D. Juan Rotger

Afirma D. Diguell Ferrá que la forma suprema de respetar a los muertos es no tocarlos del lugar donde fueron sepultados; y en apoyo de esta afirmación aduce hasta casi media docena de casos en que los primitivos cristianos antes de tocar la tumba de un santo consintieron sacrificar la regularidad del templo que sobre aquella tumba se edificó.

Y si por cada uno de los casos que cita el Sr. Ferrá le citamos nosotros tres docenas en contra ¿continuará apoyándose en la práctica de la Iglesia para decir que la forma suprema del respeto a los muertos es respetarlos en su descanso?

En todo tiempo y lugar ha llevado a cabo la Iglesia translaciones de cuerpos de santos; hasta en los tiempos en que el *emplazamiento* de la tumba de un mártir *regulaba toda la disposición y a veces hasta el nivel del templo* que en honor de este mártir se erigía; hasta en aquellos siglos en que *se elaboraron los áureos anillos de una excelsa liturgia*.

¿Lo duda el Sr. Ferrá? Pues mire que aquí traigo la siguiente lista:

El cuerpo de San Ignacio mártir fué trasladado desde Roma a Antioquía en donde fué depositado en un cementerio y más tarde en una de las basílicas de la ciudad; San Ponce fué trasladado desde Cerdeña a Roma; y San Cornelio lo fué a la misma ciudad desde Civita Vecchia.

Las reliquias de San Lucas, San Andrés y San Timoteo fueron trasladadas a Constantinopla; el cuerpo de San Babila, lo fué a Antioquía; y bien conocida es la translación de los santos Esteban, primer mártir, Gamaliel, Nicodemo y Abibón. San Ambrosio, tan celoso por la gloria de los mártires, hizo en plena persecución de Justino la translación de los cuerpos de los santos Gervasio, Protasio y Nazario para proceder a la consagración de una basílica; San Paulino hizo trasladar las reliquias de San Félix; y, saliendo del grupo de los mártires, el cuerpo de San Crisóstomo fué trasladado a Constantinopla desde el lugar en donde estuvo desterrado el Santo y desde Constantinopla lo fué más tarde a Roma.

Desde el martirio de Santa Cecilia las reliquias de esta santa han ocupado sucesivamente tres o cuatro tumbas.

Los Santos Padres, particularmente San Jeronimo y más que ninguno San

Gregorio de Tours, describen minuciosamente la pompa que revestían las ceremonias con que los cristianos celebraban esas translaciones desde uno a otro sepulcro.

Cuando el Papa Bonifacio IV consagró el Panteón de Agripa a la Santísima Virgen y a todos los santos mártires y confesores, fueron tantos los cuerpos de los mártires que fueron recogidos en las catacumbas para depositarlos en este templo que, según Baronio, se necesitaron treinta y dos carros para hacer el traslado.

Paulo I, hizo trasladar desde las catacumbas a las iglesias de Roma un gran número de cuerpos de santos mártires y no bajaba de dos mil trescientos el número de los cuerpos venerandos que Pascual I hizo trasladar a la Iglesia de Santa Práxedes.

¿Qué le parece al señor Ferrá? ¿Es que la Iglesia en todos esos casos olvidó que la forma suprema de respetar a los muertos es no tocarlos del lugar en donde fueron sepultados? De ninguna manera. Es que *la forma suprema de respeto* que proclama el señor Ferrá tal como suena es falsa.

La Iglesia, celosísima del respeto que se ha de guardar a los cuerpos de los difuntos, ha condenado siempre y condenará la mano sacrílega que turbe alevosamente el reposo de estos cuerpos, ruinas venerandas de otros tantos templos que fueron del Espíritu Santo. IN PACE escribe sobre las losas sepulcrales; y en ocasiones ha escrito sobre estas mismas losas anatemas como este para los profanadores de sepulturas:

MALE. PEREAT. INSEPUTUS. JACEAT
NON. RESURGAT
CUM. JUDA. PARTEM. HABEAT
SI. QUIS. SEPULCRUM. HUNC
VIOLAVERIT

Tampoco permite la Iglesia que se remuevan las cenizas de los muertos cuando no hay necesidad o no media en ello una gran conveniencia. La Iglesia se esfuerza por guardar la debida intangibilidad de las sepulturas, como lo prueban aquellos casos que nos ha citado el señor Ferrá.

Pero ¿sucede lo mismo cuando la translación es de mayor gloria para el cuerpo que se traslada y de aquí ha de provenir un aumento de piedad en los fieles? Ah! no; que entonces son los papas mismos que ordenan las translaciones; entonces es San Pascual I que lleno de fe y devoción toma sobre sus brazos el preciosísimo cuerpo de Santa Cecilia y lo traslada de una tumba a otra tumba más digna; entonces son pueblos enteros que se asocian a las soberbias procesiones de translación, llevando millares y millares de luces, tapizando de flores las calles y cantando himnos y salmos de supremo respeto y profundísimo amor.

¿Que el sepulcro actual de Ramón Lull es un sepulcro digno? Sepongamos que sí. ¿Y qué? Por digno tendrían los mallorquines el lugar primitivo en donde depositaron el cuerpo del Santo Mártir luego que fué traído de Bugía, y, sin embargo, la mayor dignidad del lugar que ocupa actualmente determinó su translación, como la determina ahora la mayor dignidad y conveniencia de la cripta, como la determinará mañana la mayor dignidad de una catedral que el pueblo mallorquin quiera levantar en honor del incomparable Ramón Lull.

DEL TEMPS PASSAT

Defenses quantre es moros a Manacor

VII

Correrries

Ja diguèrem a un des primers articles que es sigles XVI, XVII i XVIII, foren s'època en que hi hagué més tentatives d'invasió i correrries de pirates per ses costes de Mallorca, essent en canvi molts manco i en general de més poca importancia ets atentats comesos abans d'aquest temps.

La major part de ses noticies de desembarcs de moros en es sigles XIV i XV són arribades fins a noltros per medi de cartes o avisos que se conserven en ets arxius municipals. Són cartes rebudes des Jurats del Reine o avisos que s'escriuen un a s'altre es batles de ses viles veinades; perque, en cas d'amenassa o de perill, aquestes autoritats estaven obligades a enviar correus an es pobles des mateix contorn, per medi de cavalls forçats o de peons, an a qui pagava es jornal, des fondos comuns, es batle des poble que los rebia. Així és que quant es talaers destriaven moros per ses nostres costes, es batle de Manacor totduna que n'euven noticia enviava un avís an es d'Artá o an es de Felanitx, segons cap aon prenien es pirates, o a un i altre si era necessari, i es d'Artá el trametia an es d'Alcudia i aquest an es de Pollensa, i així ei feien arribar an ets altres pobles de sa costa de Tramuntana, i fins i tot a Ciutat, si importava; lo mateix que es batle de Felanitx trametia s'avís an es de Santanyí i aquest an es de Campos. D'aquesta manera s'enteraven des perill tots es pobles amenassats.

Posarem acte seguit per orde de temps unes quantes noticies de ses que hem pogudes replegar referents a Manacor

Sitgles XIV i XV

1391-3 de Mars. — *Al honrat lo batle Royal de Pollensa e a sos locstinentes. Pere Alberti batle Royal d'Alcudia salu et hono: Certifich vos senyors que sus ara a ora de mig jorn o pus tart he rebuda letre del batle de Artá per la qual me certificave que vuy que es divenres ja lo sol axit havia rebuda letre del batle de Manacor per la qual lo certificava que uns homes de Manacor eran anats pesquar a pescar a llur ribera e que veren una gullio a prop de terra la qual remolcava un laut e alla prop havia ja posats homens en terra per aguait e los dits pesquadors crehent que fossen moros fugiren corrent jahent ho asaber al batle de Manacor. Perque Senyor fets aqueles bones provisions que apareguen en tal mana manera que migensant la ajude de Deu siats gordats de tot sempre esdeveniment. Dat Alcudia divenres a hora de barena a. III. de mars an. MCCC. noranta u. (Del Arxiu munic. de Pollensa).*

1398. — Tractant Valencia i Barcelona de formar sa poderosa esquadra que és coneguda dins s'Historia amb so

nom de *Armada Santa*, amb s'objete de aturar es desembarcs qu'efeien tan sovint es pirates a ses seues costes, i afonar, si fos possible, es poder marítim de sa mitja lluna, convidaren es mallorquins perque prenguessen part en aquesta grandiosa empresa. Es Vi-rei, desitjós de correspondre, convocá ses persones més riques i de més influencia de tota Mallorca a una reunió, aon, després de donar cada qual es seu parer, determinaren ajudar a les totes a dur a cap aquell projecte. Manacor i moltes altres poblacions de s'Illa contribuiren an es servici i armament d'aquesta esquadra que tenia per objete humillar ets inimics de sa Relligió i de sa Patria. Per estimular es nostros cristians antepassats, Benet XIII los havia oferides indulgencias i altres gracies espirituals, segons se desprèn de la següent noticia que deixà escrita l'antic notari Mateu Salcet:

«Dimecres a XX de Març any de la Nativitat 1398 foren posadas cedulas per les portes de les esgleyes, per les quals nostre Senyor lo Papa per contemplació de la armada de sus dita atorgava indulgencia de pena e de culp. a tots aquells qui en a dita armada iran personalment e moltes altres indulgencias a aquells qui almoynas hi faran dasso del lur». (Tomàs Aguiló: *Almanaque para el año 1875*.)

1400. Carta dets Jurats del Reine an es Batle de Manacor.— *De nos Jurats de la ciutat e Regne de Mallorques etc. Com haiam haut novellament cert ardit que del loch de Thonis (Túnez), terra de serrahins, son axides quatre galeras e quatre galiotas de moros armadas per coseiar e damnificar christians e bens e robes daquells, per tant per tenor de les presents dites coses vos notificam assi quen siats avisats, eus guardeu de los dits enemichs, requirintvos de part del Senyor Rey e de la nostra, preguants que en continent deiats les dites coses a totes persones de postrons ballius havents possessions riba mar e a tots patrons de fustes, e los dits patrons e altres que sien en les dites fustes sien dels dits enemichs preservats. Scrita en Mallorques dissapte a nit ques conta a XXVII de Març del any MCCCC.— (Cort Reial).*

1493.— 18 Agost.— Avis de Joan Totasaus batle de Alcudia an el de Pollensa.— «*Sus are so estat aulsat per lo batle de Arta que moros han ancasat hun en Moll, lo qual esta a la possessió d la Punta (Manacor), en hun loch que diuen les fontanelles, e es vengut a molt poch com nol han pres, e que quant la fusta es estada descuberta ha feta la via del Cap de la Pera.*» (M. Rotger: *Boletín de la Sociedad Arqueológica Lullana; t. x, pág. 126*.)

1494.— 28 Juriol.— De Antoni Sureda, batle de Artá.— «*Sus are so estat aulsat per Narnau Crespi, qui venia de la possessió de las Cerveras, lo qual diu que ans que partis de la dita possessió es arribat allí en Moll de la Punta, lo qual los ha denunciat com ha descuberta una fusta de moros. Feta a cinch hores de nit.*» (Id. Id.)

1494.— 30 de Juriol.— Carta del batle de Alcudia an el Vi-rei.— «*... lo batle de Manacor ha estat aulsat per lo fil den Antoni Truyol, qui es catiu en Barbaria, que la nit passada havia huna galiota de moros a Cala de Varques e que lo dia prop passat era deuant Cala Magraner e havia leixats deu o dotse omens en terra. Feta a tres hores a passar de dia.*» (Id. Id.)

1494.— 9 Agost.— Avis rebut desde Felanitx.— «*quatre galiotes de moros estan esperant salt, huna a Cala Ferrera, altra al Algar, altra a Cala Morada (Manacor), altra a Cala Longa. Feta a mig dia.*» (Id. Id.)

1494.— 9 Setembre.— «*El batle de Santany ha estat aulsat per les seues escoltes que devant Cala Santanyi han surgides cinch fustes, so es tres de rems e d es cayres, les quals son los turchs, e que lo batle de Santanyi damana socos, e lo batle de Felanitx diu al batle de Manacor que se aparell darmes per que se ha mester que sia per defensarse; les quals fustes de turchs han fetes metre sis nauetes qui partien a la Ciutat a Cala Figueras.*» (Id. Id.)

H

Aquest senyor que conversa no deu sebrer festetjà; a mi me pareix que es cá li deu di ab so seu lladrá: —Molt senyor meu! Viceversa

El salt d'En Fonoi (1)

Això era un rei, alt, jove, valent i poderós, qui havia nom Jaume d'Aragó. Una vegada, acompanyat de braus i escullits cavallers i d'altra gent de guerra, s'en va anar p'el mar a deslliurar una illa d'or, qui estava en poder de moros. Posá siti a la ciutat cap de l'Illa i en bren temps la va prendre per assalt. Després d'haver donades gracies a Deu per una tan senyalada victoria, maná fer un repartiment entre els conqueridors, d'els tresors, palaus, cases, possessions, rafals i demés qu'havia somés, los doná lleis justes i liberals, nombrá un governador i altres justicies per fer les cumplir i s'entorná.

Passats uns quants anys tengué noticia de que un rei moro volia rescatar aquella Illa, i al punt acudí a sa defensa. Aclarit que no tenia cap fonament aquella temor, se passá p'el cap, ja qu'havia fet el viatge, acabar de sometre els infeels qui, orugats i temorecs, quedaven encare entre els fondals i penyes de les montanyes. Pero tant prudent i compassiu com valent, abans d'acudir a la força preferí pactar la summissió dels rarraíns amb llur capdill Xuarp, i com molts simularen avenir-s'hi, s'entorná descansat altra volta a

(1) Aqueixa tradició la me contà, quant jo era nin, el sen Tonet un jai d'Alaró, qui ho sabia d'un Frare de Sant Francesch, qui de jove ho havia trobat a un libre manuscrit, estret i llarc, forrat de plegamí com els dels clavaris de les Universitats de l'Illa, entre cançons de Sant Cabrit i Sant Bassa, notes de les collites i compres de la possessió de Son Penyaflor. S'ha dit qu'are el té D. Pere dels Olors; jo crec que s'es perdut.

la seva terra. Mes, partit el Rei, els mes hardits se referen, i uns dos mil, despreciant la capitulació d'En Xuarp, se refugiaren rebel·lats dins lo mes escabrós de la Montanya.

D'aquests foren deu o dotze soldats qui guardaren un castell qu'ells ne deien d'Alaró. El moro qu'els comandava, anomenat En-Fonoi, los va resoldre dient-los: No tenguem por, ara qu'el Rei d'els cristians s'es embarcat, acudiran aquí els fugitius d'el cor de la montanya, vendrá com te promés, el Xec de Tunis amb moltes naus i bon cop de gent, i prest l'Illa será nostra i els esclaus. Aquí estám segurs, no es facil assaltar aquest castell, alt turó de pedra viva tallada a plom; tot lo més podrán els enemichs protegits p'el bosc ombrívol pujar cap amunt p'el comellar i costa través p'el rost fins al portal de l'escala, mes d'aquí no pasarán sens abatre la porta d'abrina que posárem no fa gaire temps encara, i retre després la torre que de l'escala hi ha, ben provista d'aspillares i matacans. ¡Vaja: no hi ha cap exercit qui munti an aqueix penyal! —Lo que importa es fer provisions durant els dies de treva i esperar dies millors.

Dit i fet.—Baixaren depressa de l'alta penya i s'encaminaren al peu del mateix castell, aont hi havia un poblet abandonat dels moros; reculliren amb diligencia de les cases i dels graners d'ells coneguts bona quantitat de forment i altres queviures, replegaren amb astucia per planes i comellers un remat d'ovelles, i cap amunt les feren córrer fins que, tancats altre volta dins l'amuradat castell, les deixaren pasturar alloure per l'escabrosa garriga de més de trenta quarterades, aont reina-va encara la mitja lluna.

Els nous pobladors cristians prest ocuparen aquell poblet de cases tan pobres que sols li daven un poc de valor, vuit o nou molins fariners que movien les aigües d'una caudalosa font; com les terres estaven poc conrades, i lo mes important eren els pasturatges, no's torbaren a tenir molt de bestiar qui s'escampava per tota la vall i p'els comellers de l'entorn fins a l'altra part d'el castell, sens temor dels moros qui de cada dia eren mes perseguits i estaven acorralats a lo mes alt de les montanyes.

(Seguirà)

JUAN ROSSELLÓ

Es lleó

Una altre, padrineta, una altre!

Idó escoltau, no una rondaia, sinó un pas succeit fa ja molts d'anys, molts d'anys.

Un pobre esclau, qu'havia fuit de sa casa de's seu senyor per no sofrir es jou intolerable de s'esclavitut, va esser agafat, i conduit a sa presencia de's senyor, fonc condenat a mort. El dugueren dins un tancat redó—que n deien circo—i li afuaren un lleó d'aquells més ferests. Una partida de mils de persones s'eran aplegades per contemplar com el lleó feia troços i s'engolia el pobre esclau.

Es lleó quant va sortí a sa plassa i sentí olor de carn s'aborda de cap an aquell infelis bramulant furiosament. Però quant se trobá aprop de's que havia d'esser sa victima, se returá, i remanent amb alegria sa coua s'acostá an es pobre esclau, li llepá ses mans acariciant-lo i se va ajeure an es seus peus. Tothom quedá com-e beneit i demanaven a s'esclau s'explicació d'aquell prodigi.

Es dia que vaig fogir de ca's senyor—digué ell—me vaig amagar dins una cova que se troba es mitj de's bosc. Poc temps després hef va entrar dins sa cova aquest lleó que s'acostá a mi coxetjant, i gemegant, gemegant me

va allargar una de ses potes aon hi duia clavada una espina molt grossa. Jo l'hei vaig llevar i amb aigo li vaig rentar sa ferida que aviat quedá curada del tot. Desde aquell dia es lleó se cuidá de proporcionar-me aliments i visquerem plegats dins aquella cova com a dos bons amics.... Temps després, a una cassada que feren es senyó i amics seus, varem esser agafats es lleó i jo. Avui, aquest bon animal m'ha reconegut i se's alegrat tot d'haver-me tornat trobar.

Sa gentada que escoltava sa narració de's fet, entussiasmada al veure que una fiera havia donat tan bell exemple de gratitud, cridá: «¡Visquen s'home caritatiu i es lleó agrahit!». S'esclau recobrá sa llibertat; tothom l'abrasá i li feren tants i tan bons regalos que pogué viure molt desahogadament. Quant sortia de sa plassa, es lleó el seguia com si fos estat un canet; el se'n dugué a ca-seua i l'acompanyá sempre per tot sensa fer mai mal a cap persona.

—¡Ay padrina! Si jo veig un lleó amb una espina també l'hei llevaré!

No importa, fills meus; basta que com a recort d'això que vos he contat, vos mostreu agraits a tots els que vos fassen bé i especialment agrai-gueu a Deu els moltissims beneficis que vos ha fet.

FAR.

Conversa

(agafada al vol)

—I de sa guerra que li sembla Don Toni?

—Ja hu pots veure Juan'Aina. A mi no me sembla mes que és un castic de Deu que t'és ses escorretjades llargues per castigar sa dolentia que per tot arreu s'extén. Lo horrible i esglaiant es veure com aqueix canons no deixen per vert res nat del mon, ni fins i tot respecten sa venerable cabellera blanca dels vellets ni la frescor de la vida del jovent, ofegant amb sos seus bramuls la veu salvadora d'aquell Princep de la pau. Quants d'infantons repenjats del coll de la seua mare deuen plorar amb greu desconort sa desgracia de son pare ó qualque germanet major qu'ha mort lluny molt lluny molt lluny, del niu calent de ca-seua.

—I ara qualqu no hi posaria remei a n'aqueix desgavell? Sab qu'haurien de fer? idó tallá es coll a n'aqueix quatre cap-pares que tenen amb ses seues mans els destins de l'Europa.

—Amb això no anam a cap lloc ¡Bé deus sebre que diu es refrá que mai moren bal·les. Lo millor seria que procurassim agradar a Deu amb bones obres i tal volta tendria misericordia de noltros, i seguir es consei del Papa que no recort amb quina ocasió aconsellava a ses p'ersones piadoses que dejunassen tres dies seguits per implorar sa pau; i desenganem-mos d'estèrils llamentacions.

—Jesús, aixó de dejunis....

—O te penses tu que no mes es cosa aixó de freres i ermitans? ¡Aqueixa si que m'es fresca!

—Si... però una persona com jo qui tot lo sant dia està carregada de feines... Se figuri que de bon dematinet ma mare ja s'entrega a n'es llit amb un tassó d'un pam plé de llet calenta i un parei de dólces per reforsarme, llavor devés les set ja me comens a aixecar, m'he de rentar pentinar i anar a missa, en está acabada, una visita a n'es sants de sa meua devoció...

—A S. Cristofol, no es veritat?

—Ja hu es aqueix D. Toni! Pega un repàs a sa casa i quant venen los onze ja no hi veig de cap bolla i no me queda mes remei que prende un parei de madritxos ben muiats dins una copeta de vi ranci. No s'entem i es ho-

ra de dinar. Es cap-vespre ve se modista ifeinetjam fins que tardet venen ses amigues per anar a fer una volta p'es tren...

—Trobes tu que l'excusa aqueixa vida de dejunar? Toqué, toqué fé-los cuant mes prest milló que si bè no tenim sa guerra a ca nostra, tal volta Deu mos castiga per una altre banda, per sa fam per ventura. Voltros ne teniu molta culpa amb aqueixes modes asqueroses que fomenten sa sensualitat i s'orgull.

—Peró que hi ha de particular sobre aqueix punt?

—No res! Es una delícia veure com totes vos dexau es cabeis des front caiguts per devant fins que toquen ses cilles. ¿Me voldríeu dir si aqueixa moda està pressa des ases o de ses egos? ¿Qué trobes d'aquelles pagesses que treuen des gipó dues mans vermeies com a dues sobrasades per guardarles dins un manguito? ¿Qué diré encara d'altres mes escandaloses?

Aqui me fou precis pendre un altre cap de vent i tenir que privarme de escoltar aquells dos personatges.

UN DU D'OREIA

Notes folklòriques

I

An aqueis temps que corrém, plens d'odis esclatant en guerra qui vessa demunt la terra una gran riuada de sanc heroicament anonima ¡qui sap! si com a batisme cruent que nos obrirà les portes a les clarors d'una nova vida, per are, mala d'entreveure; an'aqueis dies que la premsa nos tè encadenats, com a altres Prometeus, a la visió esfereidora dels camps glasats per l'alè fret de la mort i la petja del geni malefic de la destrucció; dins aqueix estat dolorós de destrossa i desgavell, a on la sensibilitat del cor lluny d'extremir-se fonament, llançant un crit de indignació contra la lluita europea, derrer fort del selvatgisme modern, sembla haver-hi pressa plassen de curiosa espectadora ¿no es certament extrany defugir del moment de cruel actualitat per retreuer are el dolç recort de la nostra literatura popular, a fi de que, com un bell raig d'aire fresc i sanitos vengut de les nosures montanyes i boscatges ungits de pau solemnia, verges de sanc i horrures corglasadores vengui a trempar els nostres sentiments, asserenar la nostra imaginació fortament ¡remoguda i escaltada per les sovintetjadores impresions del desgavell europeu? Si; a cada hora, com a per art d'encantament nos arriben noves d'aqueixa lluita a on s'abraonen ecsercits de milions de fills i esposos, qui tal volta més prest ó més tart seguint el seu destí providencial, han de caure sense vida, mes no per aixó minvarà la feresa de cap de les dues parts perque un altra ser bè se cuidarà de omplir, en progresio indefinida, el buit que dexàren; mes ¡ay! el que dexaràn certament dins la familia, dins la patria ifins pot ser, dins l'humanitat ¿qui sera capaç d'omplir-lo?

I mentres tant les pagines de la premsa, ofegant els debils batecs de la vida nacional, els interessos sagrats de la patria en profit del major negoci, aniràn parlant de lluites casi imaginaries entremesclades d'escits diversament favorables, despertant a la llarga afectes d'entusiasme que fan solidaris als lectors d'alguna de les dues parts. ¡Amb a quin afany, bollint-los la sanc de coratje, hicerquen aquests les relacions de més fonda connoció espiritual! ¡Amb a quin goig i conte el més escrupulós i circumstanciat segueixen el desplegament d'acontexements, la llunyania dels quals posa de relieu figures i heroïmes. que agegant en ennoblexen en

certa manera l'espectacle trist i vergonyós d'aqueixa lluita dels nostres dies, de tenebroses perspectives no aclarides per raigs consoladors d'una aubada de pau; d'aqueix diluvi horrorós de mals pér demunt els quals no cal cercar-hi encare aletetjanta la coloma amb el brotet simbolic d'olivera. Cada dia nos arriben llunyanament ecos del clamoreix aspre qui s'aixeca en la ronca maror de la batalla, demunt onades de milions de caps humans; cada volta es més grós el nombre de cossos dels combatens qui cauen com a pins baitx de la destrat del llanyeter, enredonits i pintats els ulls de tots els colors terribles de la revenja, mentres remolcant-se agonícament dins el bassal de la seva propia sanc, cerquen al entorn la mort que vengui a cloure la seua vida tan desventurada. La sanc dins les venes es vida, una volta escampada ¿perqué serveix?

Devant aqueixa pintura de sombres negroses; tot pensant que, pot ser demà el fill i l'esposa cercaràn dins tan abundós carnatge bocins del seu ser ¿que bè fa recordar les cisellades estrofes del poeta llatí Tibul, a on hi batega el plant adolorit de la naturalesa rebutjant l'art de la lluita?

¿Qui fou lo qui'n mala hora forjà'l primer lo ferre? de tigre o de bronze lo cor degué tení! llavó lo o lis nasqueren, nasqué la dura guerra i fo a la mort funesta senyat mes breu camí.

Mes ¿te'l mesqui la culpa, si l'arma que brunyia contra afamades feres, girám al nostre cor? Quant l'hom menjava fruites, i'n vas de teix bevia la guerra no alevava; qui l'ha engenrada es l'or.

Ni murs, ni valls, ni torres, vetlant per la matança; lo pastoret dormia segur entre'ls anyells; ¿Qui hagués viscut llavores, sens veure mai cap llan- (ca, sens escoltar la trompa que adressa mos cabells.

Hora es ja de poblar la nostra fantasia d'imatges pures, plenes de serenitat confortadora i la nostra anima d'emocions mes germanivoles i humanitaries de les que en son mare feconda la literatura popular i particularment les cançons o corrandes ¡Que pocs son els qui les escoltin, preocupant-se poc ó molt d'allargar-les la vida demunt la terra ¡Veus son de l'esperit del temps passat gement d'ins les parets de la patria. Apuntalem-les an aquesta hora de paorosa liquidació espiritual amb la temensa de que la forta batuda d'una gran trebolinada venguda de fora quant manco e-hu fessém contes, s'emporti del tot lo que roman encare de venerable, la fesomia inconfundible de la patria. I veis aqui que lo substancial del Folk-lore n'es una part gens petita, una pinzellada de contorns ben definits. L'objecte d'aqueix escrit dels demés que amb la benvolença del lector aniràn sortint, no es altre que posar amb orde una partida de notes, per publicar-les en forma d'article, trobades incidentalment mentres anava darrera altres quimeres. M'ha paregut que amb totes elles tenia materia per perfilar sino d'una manera definitiva al manco en les retxes mes generals, l'història d'aqueixa novella branca del sebrer humà anomenat Folk-lore, tant a Mallorca com a Catalunya, afegint-hi breus notes i algunes mostres de cançons populars.

Bé voldria, amb tot aixó, fer nous enamorats per on se via, qui seguint l'exemple de tants de benemerits folkloristes mallorquins i catalans s'encoratjasen a fer al seu costat, alguns jornals dins l'ample escarada del Folk-lore Balear, a fi de que prest e-hi hagués agegudes i lligades una bona escampadissa de gavelles ben garrides i ratents, componguent-ne de totes elles en venir s'hora, una bona garbera que donas goig de mirar.

A. PONS

La Soledat. 13 Sep.

Es Ferro-carril de Manacor-Artá

Es Bolleti Oficial d'aqueixa provincia publica, en es derrer nombre, s'anunci i pleg de condicions per sa concessio i construcció des projectat ferro-carril de Manacor a Artá.

Segons aquest anunci, sa subasta serà dia 12 des mes qui vé, si Deu ho vol i María, devés les deu des mati, en presència des Director general de Obres públiques.

Per prende-hi part haurán d'haver consignat, com-e fiança, 37,600'80 pts a sa Caixa General de depòsit.

Sa licitació serà sobre sa disminució des capital amb interés garantísat per s'Estat, quantia d'interés, disminució també des temps de concessió i modificació de sa fórmula amb que s'hajen de calcular es gastos de manera que aquets resultin disminuïts.

Se fa present que D. Rafel Blanes Tolosa és es propietari des projecte aprovat, amb tots es drets i obligacions, i que podrá exercir es dret de prova (tanteo) per si mateix o per medi d'una altre persona degudament autorisada.

Si sa concessió no se donás a Don Rafel Blanes Tolosa, aquest te dret a cobrar de s'altre que l'obtingués dins dos mesos, contats desde es dia de sa concessió, 16, 170 pesetes, en que s'ha calculat es projecte. Dins aquesta cantitat hi estàn compresos es gastos de confrontació i tassa des mateix projecte, i ademés ets interessos des 5 per 100 anual.

Es concessionari se obliga a fer per compte seu tots es trabais necessaris per sa construcció d'un ferro-carril segundari amb garantia d'interés, de Manacor a Artá.

Ses obres d'aquest ferro-carril se faràn segons es projecte aprovat per Reial Orde de dia 20 de Maig de 1915 i conforme a ses prescripcions que sa mateixa Reial Orde estableix.

No se podrá modificar en res es projecte aprovat sense demanar antes sa deguda autorisació.

Se construiràn ses estacions que estàn consignades en es projecte.

Es material mòvil que al manco haurà de tenir es ferro-carril per comensar a funcionar serà aquest:

Quatre màquines o locomotores.
Sis cotxos de primera i de segona classe.

Set cotxos de tercera classe.
Cinc furgons.
Tres vagons plataformes.
Sis vagons descuberts.
Sis vagons baixos
Sis vagons cuberts.
Sis vagons gabies.

Es capital de construcció que tendrà s'interés anual des 5 per 100, a lo mes, garantísat per s'Estat, es de 4.491,265 pessetes.

Es concessionari comensar ses obres d'aquest ferro-carril dins es sis mesos que seguiràn a sa fetxa en que se publicarà dalt sa Gaceta de Madrid sa Reial orde de concessió, i les haurà d'haver acabades dins dos anys, havent-se de subjectar en tot a ses disposicions des Quefe d'Obres públiques de Balears, de tal manera que dins un any s'Empresa haja gastat en ses obres la mitat de sa cantitat convenguda.

Sa tarifa més alta p'es passatgers d'aquest ferro-carril serà aquesta:

En primera classe a raó de nou centims de pesseta per kilòmetre, o sia, de Manacor a Artá 2'70 pessetes; en segona a raó de sis centims de pesseta, o sia 1'80 i en tercera classe a raó de quatre centims de pesseta, o sia 1'20.

Aquests preus lo podrá rebaixar es concessionari, i hi ha que tenir en compte que en aquestes cantitats no hi entren es recarrecs i imposicions de s'Estat.

Quant un escritor xiflat vol treure suc de cervell posa es peus dins un ribell ple d'aigo o vi moscatell i prompte es sent inspirat.

Décimes desbaratades

V

Quant En Makillej morí ets yanquis que l'acompanyarem per dol tots ells sa posaren penjat p'es coll un godí; tambe crec que hi va asistí el gran Simó Cirineu, que ab so viréll de La Seu va aná a comprá a l'Indostán sa burra de Balaán solament per no aná a peu.

VI

Un rellotge molt famós va fé en temps del Rey Herodes un rellotgé sense rodes per regalá a n'el Socós. Es compte Guifre'l Pelós, que ab sos frares d'es convent volgué desfé aquell invent, trobá dins sa maquinari s'escolá de Santa Eulari que feia un moli de vent.

VII

S'any que En Lutero va fé reglaments per tots es gènes el «Corpus» caigue'n divenres com tambe's «Dijous gerde». De llevó ensá p'es carré tots es músics mallorquins se passetgen ab xoquins y entre ells han fet una lliga de que sempre ab una figa s'han de filá's mostetxins.

ORTÉP.

Sa Maneta de Plata

(Segueix).

I heu de creure i pensar i pensar i creure que En Bernat gira es cavall cap an aquell grandió pinar i trot-trot! al punt ja hi és, i ¡hala per endins i per endins.

Era un pinar més espès que es cabeis des cap, així és que En Bernat no tengué altre remei que davallar des cavall i anar ell davant davant per obrir-se pas entre tanta de pinassa.

As-etsuaxí se sent una picada a s'escarpó.

¿Qué dimoni serà assò? diu Ell.

S'hi du sa ma, i fonc un dimoni de formiga.

Abans de engrunar-la amb sos dits, la se mirá una mica dient:

—Així mateix pereix mentida que una mica d'animaló tan mengo, haja de mossegar tan fort. Sobre tot ja no 'm mossegarà pus!

Pero ¿que me'n direu? Ell com En Bernat anava a esflorar amb sos dits aquella formiga, sa formiga li diu:

—No m'esflors si vols estar bé.

—¿Aí no m'esflors? diu En Bernat. ¿De manera que tu vols arribar an ets altres i no vols que t'arribin a tu? ¡Tata, colcarem!

—Te dic, torna dir sa formiga, que no'm matis, si vols estar bé de mi! Si m'amolles, sempre que digues: Val Deu i formiga! tornarás una formiga!

i, en no voldre-hu esser pus, diràs: *Val Deu i homo* i tornaràs homo.

Com En Bernat sentí aquell rossinyol, amolla sa formiga, que se'n anà de d'allà tota aixarmada, i ell seguí endavant pinar endins, i li costava una pena d'atravessar que no és de dir, perquè ses soques des pins casi se tocaven.

Malevetja qui malavetja per fer-se envant, topa un falcó, emberriolat entre es brancons d'un pi, a on era caigut de desgràcia pegant a un colom, i bè palanquetjava per veure si ensortiria; pero, com més anava, més emberriolat romanía.

An En Bernat li agradaven ferm es coloms, i per això la duia massa des falcons, que p'es seu gust los hauria esbenats tots, que no'n quedàs nescia.

—Ah gran polissardol! diu an aquell com el veu tan embuiat, que no's poria bategar. Ja no'm faràs altra! Aquí te tors és coll sense remissió!

—No hu fasses de matar-me! diu es falcó, si vols estar bé de mi!

—Sí, diu En Bernat, ara tindrè compassió de tu, allà on tu mai n'has tenguda des pobres coloms!

—Te dic, diu es falcó, que si me treus de dins aqueix entrunyellat de pinassa i me deixes fogir, sempre que digues:—*Val Deu i falcó*, tornaràs un falcó; i en dir:—*Val Deu i homo!* tornaràs homo.

Ell com En Bernat sentí aquelles comendacions, ja no pensà pus en sos coloms, sinò que desembarriola es falcó de dins aquell entrunyellat de brancons de pi, i l'amolla a l'aire; i es falcó ja ha aixamplades ses ales, i de d'allà vola qui vola com un estel.

I En Bernat de d'allà travessa qui travessa pinar endins.

Assetsuaixí es pinar s'aclareix, i se troba cop en sec davant un grandíós palau. Ell se mira de prim compte, i veu que era juts es seu que havia plantat davant ca'l Rei i que li havia volgut sa mà de la Senyora Princesa.

Pero aquell palau estava tot envoltat de forsa armada i no hi havia qui s'hi acostàs.

I ¿que fa En Bernat? Se'n entra de bell nou dins es pinar per passar-hi sa nit i tenir temps de pensar com s'ho havia de fer per aficar-se dins aquell palau a veure si hi havia sa dona i En Juanet i quin era es proceir d'un altra.

Pensa qui pensa com s'arreglaría per tota aquella cosa, li passa sa nit, i a trenc d'aua deixa fermat es cavall dins un entrunyellat de pins ben espès, i diu:

—*Val Deu i falcó!*

Encara no hu hagè dit, com ja torna un falcó, i axampla ses ales, i per amunt i de d'allà cap an aquell palau!

Vola qui vola part damunt aquell palau, fent-hi sa barca, i devallant per davant ses finestres i per dins es pati i mira qui mira per tot ben arreu, va veure que aquell palau no poria esser altra més que es seu.

Com es sol va esser sortit, repara que s'obrí una finestra, i hi guaita un caparrí.

Es falcó repara aquell caparrí, i s'exclama:

Sí que és ell!

Sí, aquell que guaitava, era En Juanet en persona.

Aquell caparró s'enfonya, i dins un poc es falcó se posa dalt s'empit d'aquella finestra, i diu:

—*Val Deu i formiga!*

I a l'acte es falcó torna una formiga.

I ¿què fa aquella mica de formiga? S'afica per aquella finestra dins una cambra, a on aquell que havia guaitat, se vestía i se rentava.

El se mirà sa formiga de prim-compte i hu va veure ben bé que hu era En Juanet.

Com aquest s'hagué rentat i vestit, surt de sa cambra, i sa formiga darrera darrera; el veu que s'afica dins una altra cambra, i al punt el sent que s'escobletjava amb una dona.

Sa formiga al punt ja va esser dins aquella altra cambra, pega uiada an aquella dona d'allà dins que s'escobletjava amb En Juanet.

I ¿qui dirieu que va esser? Idò sa mateixa Fia del Rei, sa dona d'en Bernat, pero que no pareixia sa mateixa de magra i d'enujada que estava.

S'escobletjament era de que En Juanet li deia que, si no se volia casar amb ell, no li durien menjar pus, i se moriria de fam dins aquelles quatre parets; i ella feia de resposta que ella ja hu era casada, i que *un sol Deu i un sol marit*.

D'aquí no la va treure En Juanet, la deixa en banda, roda clau a sa porta i s'en anà tirant flostomies que socoraven.

Aquí sa formiga diu:

—*Val Deu i homo!*

I a l'acte torna homo, En Bernat, son còs.

Com sa Fia del Rei el se veu davant romàn de pedra, sense polsos, fent-se creus:

—Què estic desperta o somii? diu ella.

—No somies, no! diu En Bernat. ¿Me coneix p'es teu homo?

—Prou! prou! diu ella.

I ja s'aferra per ell i ell per ella, pero fent tan poc renou com porien per que s'altra gent del palau no se'n temés.

Sa Fia del Rei conta an En Bernat tot quant li havia passat amb En Juanet, que un dia a la mala hora de la nit li compareix, dient-li que s'havia de casar amb ell per que es seu homo havia fet ui i que allà dins no hi entraria negú mai més que aquells que ell voldria. Com ella li va dir que no, la posà a pa i aigo, tancada dins aquella cambra, i cada dia dematí hi entrava a veure si volia que se casassen. Come lla li deia que no, ell la tornava deixar tancada, i just en pa i aigo.

—Bono! diu a-les-hores En Bernat. I tu ¿que estàs prompte a venir amb mi?

—A on se via i ara mateix! diu ella. No, diu En Bernat, ara no convé per que sa forsa que En Juanet té aquí no te deixaria fogir. S'és mester anar amb astucia! Per avui no hem de fer res encara. Jo ara, per no cridar s'atenció, te descompareixeré, fins demà dematí. Tu, dema dematí, quant entr En Juanet i t'escometa per casar-vos, li as de dir:—*Per parlar de casar-mos, primer m'has de dir a on tens sa MANETA DE PLATA!* Escolta bé lo que et dirà; i, en venir jo m'ho dius.

Aquí En Bernat dona una aferrada p'es coll a sa seua dona, i diu:

—*Val Deu i formiga!*

A l'acte torna una formiga, surt d'aquella cambra per davall sa porta, cerca un forat per sortir dafora, en troba un; i com és dafora, ja diu:

—*Val Deu i falcó!*

Torna un falcó, aixampla ses ales i pren el vol cap allà on era es cavall, veu que no ha mester res, i s'en torna a volar part damunt es palau per atalaiar tot lo que feia i deixava de fer En Juanet i sa seua gent, a fi de poder-los pegar es gran porro.

Què m'en direu ¿Ell lo endemà dematí, com En Juanet s'en entra dins sa cambra de sa Fia del Rei a demanar li segons sa castum de cada dia si volia que se casassen, ella li digué:

—Per parlar de casar-mos, primer m'has de dir a on tens sa *Maneta de Plata!*

En Juanet romangué de pedra davant aquella pregunta. ¿Com sabia sa Fia del Rei que ell mai hagués tenguda cap *Maneta de Plata?* ¿Qui le hi havia dit ¿Qui hi havia an el món que hu sabés fora ell?

Bé n'hi feu de preguntes a sa Fia del Rei sobre qui li havia fet demanar allò, pero ella boca closa sobre tal cosa.

En rudes, En Juanet no volgué donar cap claricia de sa *Maneta de Plata* a sa Fia del Rei, i sortí de sa cambra aspergiant, i no amb flostomies d'aque-

llas petites, sinò d'aquelles que socorren i fan agafar pell de gallina.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que lo endemà, com En Juanet torna entrar dins sa cambra de sa Fia del Rei a fer-li sa mateixa pregunta de sempre:—¿Vols que mos casem?—sa Fia del Rei li torna fer de resposta:

—Per parlar de casar-mos, primer m'has de dir a on tens sa *Maneta de Plata.*

En Juanet tampoc no le hi volgué dir: i per espai de set dies succeí lo mateix, que, quant En Juanet deia a sa Fia del Rei: *Vols que mos casem?*—ella contestava:

—Per parlar de casar-mos, primer m'has de dir a on tens sa *Maneta de Plata.*

En Juanet, apurat de tant de dir-li allò a sa Fia del Rei, li escapa aquesta:

—Un dia passava per damunt una cova de tal possessió, en surt un animalot i m'invest. Veient-me perdut, li tir sa *Maneta de Plata* i dins es cap li romangué, i encara la hi deu dur si no le hi han treta.

En Juanet deia ver: li havia succeït aqueix pas. Sa *Maneta de Plata* li feia por; es pecat d'aver-la robada an En Bernat li pesava més que plom, fins que un dia per sortir-ne d'una vegada li feu treure un caramull de dobles de vint que feia es comú d'un formiguer d'aquells més grossos; i, com tengué aquella doblorada que creia no acabar mai, resolgué desfer-se de sa *Maneta de Plata* a sa primera avinentesa que tengués, i s'avinentesa fonc s'investida d'aquell animalot de sa cova.

En Bernat ja havia fet avinent a sa Fia del Rei que si mai En Juanet li deia a on tenia sa *Maneta de Plata*, llavò li demanàs tres dies per pensar-hi s'havia de casar amb ell.

Per aixó va esser que, quant En Juanet li hagué dit què n'havia fet de sa *Maneta de Plata* i llavò li digué:—*¡Hala, idò si mos casam!*—sa Fia del Rei li feu de resposta:

—Ara vui tres dies per pensar-hi.

En Juanet li acedeix es tres dies; però ¡bons tres dies va tenir!

Quant En Juanet destapà a sa Fia del Rei lo de sa *Maneta*, En Bernat li era present en forma de formiga.

Tot d'una que sentí allò de s'animalot de sa cova d'aquella possessió, surt de sa cambra, sensa que negú hu notàs arriba a treure es nas adafora, i diu:

—*Val Deu i falcó!*

Torna a l'acte un falcó; i ja li ha estret cap an aquella cova d'aquella possessió!

Hi arriba i m'hi afina s'animalot a sa boca que s'assoleiava.

Vola qui vola es falcó part damunt sa cova i mira qui mira què feia i què deixava de fer s'animalot, se passà set dies vel-lant lo. Nota que devers les nou des matí s'adormia com un tronc i fins passat mitjan cap-vespre no se desxondia.

Aquí digué:

—*Val deu i homo.*

I a l'acte torna homo, i ja s'esquitxa a ses c ses d'aquella possessió, s'hi lloga per guardià, li donen ses euveies, fa una ribellada de sopes amb vi d'aquell més vitenc; i amb so ribell de ses sopes dalt es cap i se guarda d'euveies davant, ja és partit cap a sa cova de s'animalot, encara que l'Amo li havia posat en tracte que no s'hi poria arrambar d'una hora lluny.

Deixa ses euveies dins un sementer que hi havia un pasturatges fora mida, i ell de d'allà cap a sa cova.

S'animalot tornava dormir a sa boca es més descansat del mon; però, com En Bernat li fonc just davora, se desxondeix; En Bernat li planta es ribell de sopes amb vi, i fuig com la bala.

S'animalot s'aborda a ses sopes i nyam! nyam! bons budoixos tan depressa com poria.

¿Que me'n direu? Ell aquell vi li pujà an es cap i romàn gat com una sopa i estès en-terra que no's poria bategar.

En Bernat el vel-lava d'un tros lluny; i, com el va veure caure, s'hi acostà amb una pedra com una barcella, i zas! Lo hi entaferra su's cap, i tot le hi esclafa.

Ja hu crec que hi va tenir sa *Maneta de plata.*

En Bernat pega grapada a sa *Maneta*, que tot d'una digué:

—¡Diguès que vols vol de mí! Demana! que sa teua boca serà mesura.

—¿Que vui? diu En Bernat. Docents soldats de cavall ben armats de totes armes, i que En Juanet quet soterrat set centes brasses dins sa terra, que no puga sortir pus mai pus mai.

A l'acte surten es docent soldats de cavall, ben armats de totes ses armes, i ¡cap an es palau d'En Bernat, com cent mil llamps!

A la fi arriben. ¡ troben tota forsa de soldat que En Juanet hi tenia, que no sabien de quin cap fer estelles per que cop en sec En Juanet les havia descomparegut.

I ¿que feren ells davant En Bernat i es docents soldats de cavall? Se rendiren a discreció.

En Bernat dona un quern de dobles de vint a cada un des docents de cavall i una doble de vint en pesa an aquells altres que En Juanet hi tenia, i diu a uns i altres que porien prendre cadascú p'es seu vent.

Tots e-hi prengueren botant d'alegría, i En Bernat se'n va a sa cambra de sa fia del Rei, i li diu:

—En nom de Deu ja mos ne porem tornar a ca-ton pare.

—Ell ja hi hauriem d'esser! diu ella. En Bernat agafa sa *Maneta de Plata* que diu tot d'una:

—¿Què vols de mí? Demana! que sa teua boca serà mesura.

—Demàn, diu En Bernat, que jo i sa meua dona; tot aquest palau a l'acte tornen esser davant ca'l Rei.

I encara no hu hagué acabat de dir, com zas! aquell grandíós palau amb En Bernat i la Princesa ja tornaren esser davant ca'l Rei.

El Rei i la Reina i tota la Cort, com les tornaren veure romangueren sensa polsos, i allà tothom bots i xecalines i festes i sarau per llarc.

I En Bernat amb la senyora Princesa, el Rei i la Reina i tota la Cort visqueren contents i alegres anys i més anys, fins que se moriren.

I an el cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Secció local

En Toni Fiol, repartidor de LA AURORA mos fa a sebre per que e-hu fassém public, que tindrà a caseua, carrer de Ferrer, exemplars de sa *Vida popular del B. Ramón Lull* escrita per Mossen Borrás, per baratar-los a qui en vulgui amb una pesa de quatre cada un. No seria mala idea qu'els manacorins i sobre tot els qui pensen pendre part a sa pelegrinació an es Santuari de Cura (Puig de Randa) anunciada p'el nostre benvolgut Rector, en comprassen al manco un exemplar d'aquesta vida, i a fi de que lletgint-la poguessen celebrar amb conexement de causa el sisè centenari de la mort del gloriós martir mallorquí.

Dia 10, morí repentinament, D. Lucio Garcia Leal, a la seva possessió Son Pou fondo, a on passava l'estiu amb la seva familia. Al cel sia ell, i tots los defunts. Amen.

Aquets dies, es vengut el Sr. Inspector de 1.ª Enseñanza per passar visita a les nostres escoles públiques.

Diumente a la Parroquia, festa solemne de la Mare de Deu de los Dolors, la nostra titular.

Diumente tambe serà sa fira. Tots els qui tengueu alguna cosa, per baratar aprofitau l'ocasió, o si nos haureu d'anar a poble estern o tenir paciència fins l'any qui ve. ¡Veyam quin altre remei vos quedarà!

Ses figures se han compostes bastant aqueixa setmana gracies an el bon temps.